

Od redaktora

Zebrane w 11 tomie „Kształcenia Językowego” artykuły mieszczą się w dwóch blokach: dydaktycznym i literacko-językoznawczym.

Jan Iluk (Uniwersytet Śląski) podjął się wyjaśnienia roli tytułów, nagłówków w procesie przyswajania wiedzy z zamieszczonych w podręcznikach tekstów, uwzględniając kognitywne procesy determinujące efektywność czytania ze zrozumieniem i pokazując możliwości stymulacji tych procesów przez tytuły materiałów edukacyjnych. Przyjęte założenia teoretyczne poddał empirycznej weryfikacji, przeprowadzając dziesięć eksperymentów, w których uczestniczyło 342 uczniów ze wszystkich typów szkół. Eksperymenty wykazały, że efekty uczenia się wzrastają przy zastosowaniu tytułów pełnotematycznych, w przeciwieństwie do zbyt krótkich, zdawkowych, częściowo tylko oddających zawartość materiału.

Kordian Bakula (Uniwersytet Wrocławski) zajmuje się czytaniem i rozumieniem poszczególnych wyrazów i całych wybranych pieśni Jana Kochanowskiego od gimnazjum po studia filologiczne. Najpierw dokonuje przeglądu podręczników, by rozpoznać, czy znajdują się w nich objaśnienia (i jakie) do zamieszczanych tam utworów Jana Kochanowskiego. Stwierdza pewne braki, niektóre istotne dla interpretacji tych utworów, jak wyraz *rozterki* czy *szczęście*. Następnie przedstawia badanie rozumienia przez studentów wskazanych wyrazów; okazuje się, że część studentów filologii polskiej nie rozumie dawnych wyrazów lub rozumie je mgliście, niepewnie.

Ała Krawczuk (Narodowy Uniwersytet Lwowski) przedstawia sposoby uatrakcyjniania akademickich zajęć z zakresu leksykologii prowadzonych na lwowskiej polonistyce. Pokazuje kilka konkretnych zadań, polegających na pisaniu przez studentów bajki na zaproponowany im temat leksykologiczny, dzięki czemu dochodzi zarówno do utrwalania znajomości teorii semantycznej, jak i rozwijania kompetencji komunikacyjnych w przyswajanym przez studentów języku polskim jako obcym.

Jerzy Kowalewski (Narodowy Uniwersytet Lwowski) zajmuje się nauczaniem języka polskiego jako obcego i szerzej: nauczaniem kultury polskiej, do czego przydatny jest program skorelowany, to znaczy łączący kształcenie językowe z literackim i kulturowym (co od dawna istnieje w metodyce nauczania literatury i języka polskiego jako ojczystego).

W części II Jakub Z. Lichański (Uniwersytet Warszawski) przedstawia zarys rozwoju badań nad retoryką jako teorią tekstu i zwłaszcza jako dyscypliną bliską logice, wzmacniającą sprawność myślenia przez nauczanie i stosowanie argumentacji. Zakres badań obejmuje drugą połowę XIX wieku do wieku XX, czyli od R.E. Volkmana do K. Burke’a, Ch. Perelmana, W.C. Bootha.

Aleksander Wiśniowski (Uniwersytet Wrocławski, doktorant) zajął się interesującym materiałem, czyli mowami sądowymi wygłoszonymi na konkursie krasomówczym przez aplikantów adwokackich wrocławskiej izby. Śledzi w nich obecność i funkcjonowanie operatorów komunikacyjnych: ideacyjnych, organizacji dyskursu i interakcyjnych, uwzględniając specyfikę mów w postępowaniu cywilnym i karnym. Czy są między nimi różnice, dowie się czytelnik, czytając artykuł.

Nela Blinova (Uniwersytet im. Olesia Honczara w Dniepropietrowsku) rozpatruje funkcjonalne i stylistyczne właściwości synekdochy leksemów o charakterze abstrakcyjnym i socjalnym. Materiał zaczerpnęła z pism publicystycznych z lat 1878–1907 ukraińskiego pisarza Iwana Franki. Artykuł drukujemy po rosyjsku z obszernym streszczeniem polskim.

Recenzji napisanej przez Barbarę Jasińską (Uniwersytet Wrocławski) doczekała się książka *U źródeł polskiej świadomości językowej (X–XV wiek)* (2011) Krzysztofa Maćkowiaka z Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zgadza się z autorką, że praca ta może być przydatna w nauczaniu akademickim i szkolnym, jako że świadomość językowa stała się jednym z ważniejszych pojęć w podstawie programowej z 2009 roku, o czym pisaliśmy w poprzednich tomach „Kształcenia Językowego”.

Kordian Bakula